

12-ИЮНЬ РОССИЯДИН ЮГЪ Я!

ЧИ ВАКЦИНАЯР ХАТАСУЗ Я!

-Чкадал хкунни кваз «Спутник V» вакцинадин кыммет 900 манатдив кван агакъзава, россиявир патал ам Гьукматди къачуда, -малумарна «Новости» РИА-диз гайи интервьюда РФ-дин здравоохраненидин министр Михаил Мурашкоди.

РФ-дин минздравди гъеле 2020-йисан августдиз корона-вирусдин вилик пад къун патал тайинарнай дуйньяда сад лагъай вакцина регистрация авуна. Адаз «Спутник V» твар гана. Идалайни гейри, чина «ЭпиВак-Корона», «КовиВак» вакцинарни арадал гъанва. Майдин эвелдай чи улькведа «Спутник Лайт» твар алай 4-вакцинани регистрация авунвайди малум хъана. Вире абур ахтармишнава ва хатасузбур яз гьисабзава.

РД-дин АХЦЕГЪ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

1928-йисалай акъатзава

№23 (8783), арбе

12+

ЩИЙИ ДУЪНЪЯ

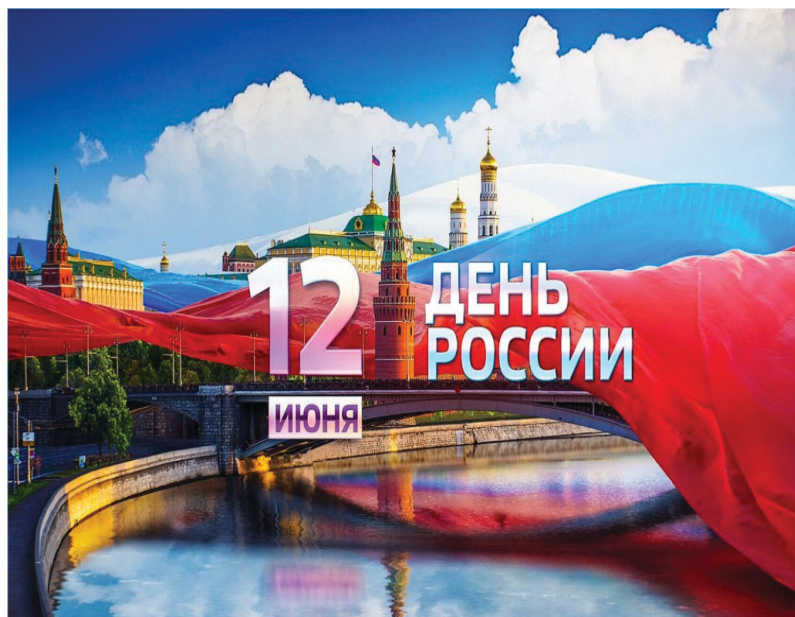
9-июнь, 2021-йис. Газет гьафтада садра акъатзава.

Кыммет 10 манат

Россия – зи ватан!

Россиядин Югъ - им государстводин кылин ва виридалайни жегил сувар я. Ада азадказ, демокративилин бинейраллаз вилик финин барадай чи обществоди хъанай рекъихъ инанмишвал, ватанпересвилни ивира, чи гзаф миллетрин векилрикай ибарат улькведин тарихдиз ва культурадиз гьурмет авунин адетрин мягкемвал лишанламишзава.

Агъалийрин рикел Россиядин Федерациядин Конституцияди тестикъарнавай демократиядин, азадвилни ва адалатлувилни бинейр хкизва. Сувар гьакI чакай гьар сада вичихъ галаз гражданин буржидин, Россиядин къадар-къисметдин патахъай жуван хиве авай жавабдарвал аннамишунин макъсад алакълу ийизвай югъни я.

Россиядин Йикъан суварихъ чи халкъар мадни сих ийидай, умуми крар патал къуватар саддай, дуствал авайдалайни мягкемардай, акъалтзавай несилар ваатанпересвилни руьгдаллаз тербияламишдай, чи члехи улькведал дамахдай метлеб ава.

Чи республикада Россиядин Югъ гьар йисуз къейдзава. Шегьерра, районра концерттар, ктабрин выставкаяр, конференцияр тешиклзава, агъалийрин вилик политикар, депутаттар экъечзава, культурадинни искусстводин хиле яратмишунин коллективри тамашачийриз концерттарни махсус композицияр къалурзава. Музейри инсанриз чпин ракларар ачухзава...

Амма и йисуз коронавирудин карантиндин серенжемар давармарун себеб яз, гъайиф хъи, суварин шадвилни митингар, культурадинни спортдин мярекатар адетдиндаказ ваъ, гьарда вичелай алакълдайвал къайдада киле тухуда. Кылди къачуртIа, Ахцегъ райадминистрациядин махсус план-графикдин бинедаллаз РДК-дин ва хуьрерин клубрин гьевескар артистри чпин ватанпересвилни тематикадин маниярни эверунар жемятдив Интернетдин куьмекдалди агакъарда. Чкадин администрацийрин ва яшайишдинни культурадин идарайрин дараматар, ял ядай паркарни майданар пайдахралдинни транспарантралди безетмишда. Вирироссиядин «Окна России», «Мы Россия», «Символы России», «Тебе, Россия, посвящаем!» - акцияриз шериквал авун яз волонтеррин куьмекдалди флешмобар киле тухуда. Улькведин сувариз талукъ ихътин серенжемар 9-14 – июндин йикъара давам жеда.

Россиядин Йикъан суварин килин серенжем - «Россия – зи ватан!» лишандик квай галла-концерт и сеферда, 11-июндин сятдин вадаз, Ахцегъа «Набережный» твар алай культурадин ва ял ядай цийи багъда киле тухуда. Райадминистрациядин къаюм-вилик кваз культурадин Управленидин къуватралди тешиклзавай члехи концертда райондин гьевескар артистрилай алава къуниши Докъузпара райондин музыкантрини чпин устадавал къалурда. Виликамаз хъсан гъазурвал акунвайвилай ва жемят хабардар тирвилай парк тамашачийрив ацун лазим я.

КУЪРУЪ ХАБАРАР

КДН-ДИН НУБАТДИН ЗАСЕДАНИЕ

Июндин эвелра «Ахцегъ район» МР-дин администрациядин заседанийрин залда яш тамам тахъанвайбурун ва абурун ихтиярар хуьнин крарин рекъай комиссиядин нубатдин заседание киле фена. Ам «Ахцегъ район» МР-дин къвалав гъай КДН-дин ва ЗП-дин председатель Вадим Агъасиева ачухна ва ада кылени тухвана. Серенжемда ихтиярар ва къайдаяр хуьдай органрин векилри иштиракна. Серенжемдин вахтунда заседанидин иштиракчияр 20.6.1-статьядин 1-частунай административный протоколриз килигна, гьакIни абур яш тамам тахъанвайбурун патай криминаль-

ный активвал агъазарунин месэляяр гъялна.

Заседанидин сергъятра аваз Россиядин МВД-дин «Ахтынский» МО-дин яш тамам тахъанвайбурун крарин рекъай инспектор, полициядин капитан З.Мегралиев экъечIна рахана. Докладчиди хабар гайивал, 1-10-июндиз Ахцегъ райондин территорияда «Защита» оперативно профилактикадин серенжем киле тухузва. Ам аялриз талукъ яз жезвай тахсиркарвилерин вилик пад къунин, гуж гъалиб авунар ийизвай ксар, гъа жергедай яз диде-бубаярни, винел акъулдунин мураддалди тухузва. Инал гьакIни къейд авурвал, гьар са аяллиз ва диде бубадиз

твар къун тавуна ва пулсуздаказ психологиядин куьмек къачудай мумкинвал ава. И кар патал 8(800) 2000-122 нумрадин телефондиз зенг ийиз жеда.

ШКОЛАЙРА АЯЛАР НЕКІЕДАЛ ТАЪМИНАРИН

РФ-дин Гьукматди Федеральный дережада «Школадин нек» программадин тереф хуьнин месэла гъялзава. Адан сергъятра аваз аялар гьар юкъуз школайра алава тIуьн гун яз некIедалди таъминарзава, хабар гана «Новости» РИА-диз гайи интервьюда РФ-дин вице-премьер Виктория Абрамченкоди. ««Школадин нек» лугъудай программа ава. Сифтегъан школада нек ишлемишунин аялриз члехи хуьнин карда куьмекда. Идани жегил организмидин мумкинвилериз екедаказ таъсирзава. Китайда и программа

улькведин дережада ава. Идани аялриз дурумлудаказ члехи жедай ва вилик фидай мумкинвал гузва. Чина ихътин программа саки 10 регионда къабулнава», - лагъана Абрамченкоди.

«Исятда чна Федеральный рекъай гзаф финансламишун фикирда къуна и программа гегеншарунин мумкинвилиз килигзава. И кар патал, эгер тек са сифтегъан школа (1-4- классар) къачуртIа, саки 20 миллиард манат герек къведа. Амма и кардал машгъл хъана кIанда: гъайванрин белок аялриз чарасуз я. Идаз акси яз чи илимди ва здравоохранениди гъелелиг са затIни лагъанвач», - алава хуьвуна ада. Петербургдин 2021-йисан халкъарин арадин экономикадин форум очный къайдада 2-5-июндиз киле фена.

ЕГЭ ДЕГИШАРУН ТЕКЛИФЗАВА

Ихътин теклифар аваз хъайитIа, Минпросвещение сад тир гос-экзамендиз (ЕГЭ) альтернативадиз хъиз килигиз гъазур я. Идан гьакъиндай Министерстводин кил Сергей Кравцова хабар гана. «Эгер са ни ятIани школьникрин чирвилериз гьакъикъи, килинди лагъайтIа, аслу тушир кыммет гунин маса механизм теклифайтIа, чун, гъелбетда, адаз разивилелди килигда ва ам гъялда», - лагъана ада. Министрдин гафаралди алай вахтунда ЕГЭ дегишарун фикирдиз къачунвач. Кравцова рикел хъайвал, ихътин форматда школяр куьтагъзавайбуруз кыммет гуни жегилриз яшамаш жезвай чкадилай аслу тушиз ВУЗ-рик экечIдай мумкинвал ачухзава.

Алай йисан 13-майдиз Госдумадин образованидин ва илимдин комитетдин председатель Максим Заичева умуд кутурвал, Россияда ЕГЭ-дикай къекъечIа ва имтигъанрин адетдин жуьре гъиле хкъада. Амма депутатдин фикирдалди, и карди гзаф вахт истемешда. Гъа са вахтунда «ЯКласс» образованидин ресурсдин директор Андрей Илингина къейд авурвал, дуйньяда

стандартизировагнавай имтигъанриз авай игътияж артух жезва. Идахъ галаз алакълу яз ЕГЭ бажагъат кардикай хкудда.

Гъилевай йисан январдиз Россиядин Президент Владимир Путин на къейд авурвал, ЕГЭ мукъвал-мукъвал гъахълудаказ критика ийизва, амма и къурулушдихъ хъсан терефарни ава. Кылди къачуртIа, регионрай тир школяр куьтагънавай гзаф жегилривай улькведин килин ВУЗ-рик экечIиз жезва. Госдумадин образованидин ва илимдин комитетдин председателдин сад лагъай заместителдин фикирдалди, ЕГЭ са паюнин дегишар авуртIа жеда. Месела, школьникри ЕГЭ вахгун ва я сочиненияр хъин лазим я ва вузга сивин къайдада жавабар гана кIанда.

«Дагестанавтодор» ГКУ-дин регъбердин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Ханмегъамед Рагъимова малумаривал, Ме-гъарамдхуьр-Ахцегъ-Рутул республикадин метлебдин рехъ къайдадиз хкуниз 300 миллион манат пул серфда.И рекъин Ахцегъ райондин участокда къир цайидалай инихъ 25 йис алатнава.

РЕХЪ ТУЪКІУЪР ХЪИЙИЗВА

Ци анаг капиталныйдаказ ремонт ийиз эгечIа. 2021 ва 2022-йисара авторекъер къайдадиз хкунин ва мадни хъсанарунин программадал асаслу яз, Докъузпара райондин сергъятдилай

эгечIна Калукрин хуьрел къведалди мензилда рехъ туькIуьр хъийида. Алай йисуз и участокда къве километр мензилда къирцада. Мукъвара аукционда гъалиб хъайи кархана малумарда.

ТЕРРОРИЗМДИЗ-ВАЪ!

КЪУВАТАР САД АВУН ЧАРАСУЗ Я

ЧИ КОРР

И мукъва Махачкъала шегьер-да, «Россия зи тарих я» тIвар алай Тарихдин паркдин майдандал терроризмдин идеологиядиз информациядин жигъетдай аксивалуниз талукъ илимдинни практикадин конференция къиле фена. Адан тешкилатчи РД-дин информациядин ва печатдин Министерство тир. И серенжемда виш къван журналистри, СМИ-рин редакторри, блогерри, къайдаяр хуьдай органрин векилри ва масабуру иштиракна. КIватI хъанвайбурухъ элкъвена инал РД-дин инфор-

мациядин ва печатдин министр У.Гъажиева ва региондин АТК-дин секретарь Д.Фейзуллаева хуш келимаяр лагъайдалай къулухъ республикадин печатдин министрди талукъ тир темадай доклад авуна.

Ада къейд авурвал, адай вах-тунда экстремистрин терефдал алаз женгинин гьерекатра иштиракун патал 1800 каслидай гзаф дагъустанвияр Сириядиз фенва. Гьикъван гъайиф къведай кар ятIани, чи республикадин са процент къван агъалийри абурун нагъакъан идеологиядин тереф хуьзва. Экстремизмдин ва терро-

ризмдин фикирар чукIунихъ галаз агалкъунралди женг чIугунин мураддалди обществодин сагълам вири къуватри чпин алахъунар сад авун чарасуз я. . .

Гуьгъуьнай серенжемдал до-кладар гваз «Дагъустан» РИА-дин директор М.Мегъамедов, ИКЦ-дин регъбер М.Амиров ва масабур экъечIна. Эхирдай терроризмдин идеологиядиз аксивал авунин КIвалахда активвилелди иштиракунай бязи журнали-стриз ва общественникриз РД-дин Минпечатдин патай чухсагъулар малумарна.

УРУС ДИШЕГЪЛИЯР МУАЛЛИМАР – САМУР ДЕРЕДА

ДАГЪВИЙРИН АЯЛРИЗ ЧИРВИЛЕР ВА ТЕРБИЯ ГАНА

Рамазан РАМАЗАНОВ-ШИНАЗСКИЙ, педагогикадин илимрин кандидат.

Алатай асирдин сифте къилера Дагъустан саки вири рекъе-рай къулухъ галамай, агъалийрин чIехи пайни савадсуз чка тир. 1917-йисуз къиле фейн инкъилабдилай къулухъ чи уьлкведа савадсузвал терг авунин КIвалах башламишна. Советрин властди Дагъустандиз вишералди муаллимар ва маса пешекарар ракъурна. 1925-йисуз Дагъустандин школайра 30 кас къван урус муаллимри КIвалахзавай. Ватандин ЧIехи дяведилай къулухъ гъар йисуз чи республикадин школайриз Урусатдай 400-500 кас муаллимар ракъурзавай. 1970-йисара уьлкведин маса регионрай Дагъустандиз саки 1500 кас муаллимар атана. Дагъустандин хуьрера муаллим-виле КIвалахун патал ракъурайбурун арада Курский областдай тир педучилище куьтягнавай Лидия Калининани авай. Ада Рутул райондин Хъуьлуьдрин хуьре КIвалахуналди, дагъвийрин балайриз чирвилер ва тербия гана.

Вичи КIвалахай дагълух хуьре гуьлуьз фейи ва адан фамилия къачур Лидия Айвазовади гьеле вичел чан аламаз автобиографиядин делилар авай ктаб кхъена. Таниш тушир дагълух хуьрера Урусатдай атанвай муаллимрал хейлин четинвилер акбалтайдини хъсандиз малум я.

Лидия Ивановна Калинин-ади рикIел хкизвайвал, ам вичин сифте тарсуниз хъсандиз гъазур хъанвай. Таниш тушир чкада адахъ галаз тарсуниз хуьруьн школадин директорни атана. Ада аялриз лезги чIалалди закай куьруь субъгьбетна ва абуроз заз лезги чIални чин тийидайдини лагъана. Ада са шумуд сеферда гъаКI аял-рив зи тIвар ва бубадин тIвар эзбер

ийиз туна. Классда аялар гзаф авачир. Гзафбурал куьгъне ва чпин кIалубдив къан тийизвай парталар алай. Бязи аялар классда КIвачер гьатта къецил яз ацукънавай. Са къадар вахтунда захъ галаз клас-сда хъайидалай къулухъ директор анай эхкъечIна. Зун лагъайтIа, са геренда кисна абуруз килигиз амукъна. Ахпа за абурун фикир жува гъана доскадивай куьрсар-навай картадал желбна. Анлай за сифте аялриз Советрин Союз ва чи уьлкведин меркез Москва ше-гьер, гъаКI Дагъустан алай чкаяр къалурна.

Дагъви аялри чирвилер къачу-низ ва урус чIал чируниз еке итиж ийизвай. За чпел куьлегъ парталар алай, мумкин я, руфунани бегъем затI авачир аялрин язух чIугвадай.

ГРЕЧКАДИН ЭКСПОРТ КЪАДАГЪА АВУНА

Алай йисан 5-июндилай Россияди маса уьлквей-риз гречка рекъе тунал вахтуналди тир къадагъа эцигна-ва. Ам 31-августдал къван кардик жеда. Документда къейдзавайвал, и девирда гречиха, адакай ирида-каз регъвенвай гуььр, гречкадин техил масаниз тухудай ихтияр авач. Халкъарин арадин гуманитарный куьмек гун патал товарар, транзит-дин товарар, къецепатан уьлквейра Россиядин аскервилин къушунрин, гъаКIни Байконурда ва Шпиц-бергенда тешкилатрин КIвалах таъминарзавайбуруз вахтуналди тир къадагъа талукъ туш. Алай йисан апрелдиз РФ-дин Минсель-хоз Россиядин базарда суьрсетдин герек тир къадарар хуьн ва абурун къиметар сад-лагъана хкаж хъунин вилик пад къун патал гречиха ва адан гуььр маса уьлквейриз рекъе тунал вахтуналди сергъят эцигунин теклиф гваз экъечIна.

Министерствода къейд авур-вал, гъасилзавай гречкадин къадар-ди Россиядин гъялдай карханайрин,

гъаКIни агъалийрин игътияжарни таъминардай мумкинвал гузва. ИКI, 2020-йисуз Россияда гречи-хадин беъгерди 892 агъзур тонн тешкилна. Имни алатай йисан талукъ тир девирдив гекъигаЙла 13,5 процентдин гзаф я. Гъа са вах-тунда 2020-йисан ноябрдилай бязи уьлквейриз Россиядин гречихадин экспорт хейлин артух хъана. Феде-ральный таможенный къуллугъдин (ФТС) делилрал бинеламиш хъана техилдин экспорттеррин Союзди къейд авурвал, и культурадин асул импортеррин арада Китай, Латвия ва Украина ава.

ИКI, 2020-йисан июлдилай 2021-йисан апрелдалди Россия-дай Китайдиз 26,228 агъзур тонн, Латвиядиз-14,339 агъзур тонн, Украинадиз-13,189 агъзур тонн гречиха рекъе тунва. Вичин ну-батда, Литвади 9,812 агъзур тонн, Японияди лагъайтIа 8,536 агъзур тонн суьрсет импор-т яз къачунва. Минсельхозда 2021-йисуз гречкади къунвай майданар гегъеншарун фикирдиз къачунва.

АБДУЛКЪАФАР

Абдулкъафар – Цуругъ малдар, Хипер, малар хуьдай устIар, Чи дагъларин дамахя вун, Лезги халкъдин даях я вун.

Гад хъайила жеда дагъда, Хуьда гъайванар ада, Галат хъана лугъун тийиз, Сабур гуда вичи-вичиз.

Атайла мугъман, жеда шад, Чирда адаз шурпадин дад, Таза хипен шиш-къавурма. Гъахътин кас я ам зурба.

Рахаз чида ширин мецел, Тадач ада гъич сад рекъел, Вилик гъида авай фу, къел, Хвеш-беш ида ада назлу.

Гъахътин кас я Абдулкъафар, Халисбур я и зи гафар, Стха лугъуз, зав рахада, Зун акурла, лап шад жеда.

Ва эхирдай за квез лугъун, Чи стхадиз девлетар гун. Гъалал хъурай адаз зегъмет Халкъдин патай авай гуььрмет.

ВУЧИЗ?

Буба галаз са сеферда Зун дагълариз хъфенай. Хайи хуьруьв агакъайла, Зи перем лап къеженай.

Акурла хуьр яргъалай заз ХарапIайриз элкъвенвай, Къилел алай чIарар зи цаз Хъанай, гъиссер ацIанвай.

РАКЪИНИН ГАДА

Баграт ВАГЪИДОВ, 5-классдин ученик

Гатун каникулар хъайила, чIехи бубади зун вич дидедиз хъайи дагъдин хуьруьз тухвана. Къакъан дагъда авай и хуьр са вахтунда арандиз куьчарна. Гила инаса КIвал ама, амни бубади ватандиз хтайла вичиз ял ядай чка хъурай лагъана эциг хъувунвайди я. Гатун вах-тунда цуьквери безетмишнавай и дагълар акур инсан гъейран хъана амукъда. Хуьруьн мулкарилай, бубайрин уьруьшрилай сейр авур-далай къулухъ, чун КIвализ хтана, фу тIуьна. Йиф хъайила чун ксуз гъазур хъана, ахвар къведалди за бубадивай и хуьруькай са хъсан ихтилат авун тIалабна. – Яб це чан хтул, – лагъана ада.

Дегъ заманада и хуьре са гъи-най ятIани атай къве кас ацукъна: куьзуь касни аял гада. Халкъди абуруз куьмекдалди са къезил КIвал эцигна, жемятдик къабул-на. Куьзуьдан тIвар Асум тир гададинни – Таргъаб. Сад куь-зуь, муькуьдний аял тирвилай, абурувай КIвалах жезвачир, ин-санри гайи ризкидалди яшамиш жезвай. Таргъаб пара акъулла аял тир, гъавилай халкъди адаз рикIин сидкъидай гуььрметни ийидай. И гада аламатдин аял тир, амма и кардикай Асум бубадилай гъейри гъич садазни чидачир. Инсанри и гададин буба вуж я, ам гъина ава лугъуз, хабарар къурла, куьзуьда ам Ракъинин гада я лугъудай. А вахтара ислам дин авайди тушир, инсанри гъуцариз икрамдай, чIехида лагъай гафунин чIалахъ жедай. Куьн чIалахъ туштIа, – лугъудай Асум бубади, – са вахт къведа, квез анжах Таргъабакай куьмек жеда, ада куьн еке ажал-дикай хкудда. ГъаКI хъунни авуна.

Са хъуьтIуьз хуьре мусибат жив къвана, КIвалер муркIади къуна, инсанар аяздин есирда

Къуна ахпа жува хабар Вилик квай бубадвай: «Хъаначни квез гъайиф рагар Такабурдив ацIанвай?»

– Вучиз куьне терг авуна Чи бубайрин ерияр? Вучиз куьне хуьр чукIурна, Хъанвайни куьн делияр?

Вилерикай шелдин стIал Бубадин заз акунай. Жаваб ганач ада заз, Камар йигин авунай.

ЦАЙЛАПАН

Садлагъана цифер гапIал Цавун юкъвал КIватI жеда, Ргазавай къажгъан хъиз, лап Гъар патахъди къатI жеда.

Цай акъатда циферайни Гугрумдин ван къилеллаз. Сел акатда садлагъана Лацу харар винеллаз

Гугрумдин ванцелай гъейри Маса ван мад сес къведач. Къил хкажна жуваз фидай Гъич са чка жагъидач.

Селдин ятар санал КIватI жез, Гужлу вацIуз элкъвда. Къурай чка ваз жагъидач, Парталарни къежида.

Рагъ хкатна циферикай, Хважамжамдин нур гана. Цайлапанди ягъай къурай Виш йисарин тар хана.

гъатна, гъайванар гишила рекъиз башламишна. – Гила ви вахт атанва Таргъаб, алад инсанриз куьмек це, – лагъана Асума, гада хуьруьн майдандал ракъурна, вич секиндив ксана. Ракъинин гада живедин винелай рекъяй хъиз фена, хуьруьн юкъван майдандал акъвазна, гъилер цавуз хкажна вичин буба Ракъиниз минетна, инсанриз куьмек це лагъана.

Са арадилай цавари ванер аву-на, цифер къакъатна, рагъ атана. Живер цIрана, ятариз элкъвена, хуьруьн кIанелай физвай кIамуз авахъна. Хуьр живедин есирдай акъатна, хивешивилай пуд юкъуз зурне-далдам яна жемятди. Тар-гъабаз къизилдин пурар алай лацу балкIан гъазурна, са гъафтедин къене цIийи КIвалер эцигун хиве къуна, уьмуьрлух тIуьн-хъун гуда лагъана. – Эй инсанар, – лагъана Асум бубади, – авур теклифрай куьн пара сагърай, амма куьне гъич садрани рикIелай алудмир ам нин гада ятIа. Ракъиниз икрам ая, хъсан амалралди яшамиш хъухъ, зегъмет чIугу. Куьн хъсан инсанар тирди чаз акуна, гъаКI хъайила квез вахтунда куьмек агакъна. Пис инсанриз чна куьмек гузвайди туш. Куьн сагърай.

Са гъафтедилай и куьзуь кас-ни аял-гада хуьрйай хъфена. Абур гъинихъ хъфенатIа гъич садазни акунни авунач ва чинни ийидач. Ихътин риваят.

– Бес гъаКI хъайила, Баграт-хтул, – лагъана бубади, -инсанар хъсанбур хъана кIанда, абуруз вири патарихъай куьмекар жеда. Инсан вагъши хъайитIа, адан уьмуьр куьруьди жеда. Бубадин ихтилатди таъсир авур зун ши-рин ахварал фена. Пакад юкъуз за бубадиз хъсан кIелда, чIуру КIвалахар мад хъийидач, диде-бу-бадин чIалаз килигда лагъана хиве къуна ва закай зурба спортсменни жез кIанзавайдакай ихтилат авуна. – Аферин – лагъанай бубади заз.

КВЕЗ ЧИДАНИ?

ВУЧИЗ ЖИР АКЪАЖ ЖЕДА?

Жириникай (резиндикай) авунвай шейэр акъажни жеда, сифтегъан гъал-дизни хкведа. Месела, резиндин шарда ял турла, адакай чIехи туп хътинди жеда. Яни ам акъаж жез-ва. Сив ахъайнамазни, ам, гуььр-гъуь хъана, вичин эвелан гъалдиз хквезва. Резин квай гуьлуьтарни, перемарни, шалварарни, маса за-тIарни, квез кIанивал акъажиз, яргъи ва куьруь, фириягъ ва гуьтIуь ийиз жезва.

И кар жир (резин) арадал гъиз-вай материалрилай аслу я. Теби-атда ахътин затIар ава хъи, са шар-тIара абур, нек хъиз, жими я, маса шартIара а нек кIеви хъана, жир хътинди жезва. Месела, чна чи гуь-нейра экъечIдай лацу цацарин — къалгъанрин некIедикай кендира-гъар ийида. Кендирагъ, чIун галаз, яргъини жеда, КIватI хъувурла — са гъвечIи гъвелез элкъвезда.

Резин (жир) гъазурдайлани, жуьреба-жуьре набататрин миже (нек) ишлемишзава. Мижедин хе-сет резиндини къазва.

АХЦЕГЪРИН ТАРИХДИН МУЗЕЙДИН АРХИВДАЙ

КЪАЗИ-АГЪМЕД ХАНДИН КЪИСМЕТ

(АХЦЕГЪРИН ХУЪРУЪН АГБАЛИ, САРЫДЖА (САРЫЯР) ТУХУМДАЙ ТИР АЛЕСКЕР ЭЛЛИ-АСКАР ОГЪЛЫ АСКАРОВАН РИКЕЛ ХКУНРАЙ. 1936-ЙИСУЗ МАХАЧКЪАЛА ШЕГЪЕРДА АДАН ХТУЛ ХАС-БУЛАТ АСКАР-САРЫДЖАДИ КХЪЕНА)

Зун гъа вахтундани къуъзуъ инсан тир ва гъавилий за жематдин вири крара иштиракзавай. Им агъсакъалар патал адетдин кар тир. Восстание жедалди чи патав Ахцегъиз мукъвал-мукъвал Дагъустандин вири пипперин гъар жуьре областрей ихтибарлу ксар къвезвай. Абуру чахъ галаз восстаниеда сад хъуникай чинебан рахунар ийидай, урусриз чна ийизвай рафтарвиликай мукъуфдивди хабарар къадай.

Гъажи-Абдурагъман Сухратлинскийдин хва гъазаватдин имамвиле хъана. И карди чун гъаф тажубарна, гъикл лагъайтла адахъ хъсан акъул ва къастунин къевивал авачир. Гъажи-Абдурагъманан хва имам Гъажи-Мегъамед хкъагъун патал Аваду-майдандал таъсирлу векилар рекъе тунин истемешун гъаз чи патав адан векил атайла, жематдин чинебан Советдал зун, мискискави Абдулгалимбег, рутули Гъасанбег, Агъаширин Бердиханов, Къази-Агъмед Парпачев ва эхиримжидан мукъва-къили Султан-Мурад хъанай. Агъаширина вич хкъагъуникай къетидакъз къил къакъудна. Адан гуьгъуьналлаз зани. И кар акур Къази-Агъмед вичин чкадилай къарагъна инсанриз балкларал акъахунин буйругъ гана ва са тлимил вахтунилай абур Согратлдив фена.

Агъаширина зи патав йиф акъудун къетина. А вахтара чун вацун винел алай тепедал яшамаш жезвай. Ви рагъметлу баде Тамума таза фу чразвай ва хинклал гъазвай, зунни Агъаширин лагъайтла, къванцин пичинин къвалав ацукънавай ва къалабулух кутавай вакъийарин фикрири тухузвай. Гъавада ивидин ни гъатна. Рикел Шамилан вахтар хкъвезвай.

- Эгер чун восстаниедик экечайтла, и карди чи халкъдиз вуч хъсан крар гуда? – хабар къуна за.

- Къисас вахчудай, къаних хан, мад са затлини, - жаваб гана Агъаширина, - эхъ, мад са затлини! Гъа и карни Къази-Агъмедаз кланзава. Секинвал таъминарун патал чна чи халкъ чтуру гъерекатрикай хвена кланда. Урусрин патайни чна зулумкарвилер, дарвиле тунар эхдач. Урусри чи адетриз ва диндиз гуьрметзава. Гъавилий чун вуч патал восстаниедиз экечайда, низ акси, Россиядиз акси экечайдани? Имамрин вахтар алатнава. Цуд батальонди ва цуд тупуни чи къисмет гъалда.

Са шумуд йикъалай Къази-Агъмед вичин инсанриз галаз элкьена хтана. Вири Дагъустандиз Гъажи-Мегъамед имамвиле хкъагъунин гъакъиндай чир хъана. Идалай къулухъ а вахтунда гъаф бедбахтвилерин ва хабаррин ван хъана. Вири эзбериз жедач, я рикелни аламач. Ахцегъиз Зулфийкар Султанов (Агъаширинахъ галаз са рекъе тухвайди) Къази-Агъмеда вагъшивилелди телефна (адан къецил рифун рекъидалди къамчидалди ягъиз хъана). Дяве башламишайла виринра женгер, бедбахтвилер, чуктурунар авай. Анжах Самурдин округда секин тир. Къумухда машгур генерал Агъалар-хандин хва офицер Жафархан восстаниедин къиле акъвазна, округдин начальник яна къена, урусрин вири гарнизон тергна. Аварар, даргийар, Къайтагъ, Табасаран восстаниедиз къарагъна. Чав гъар жуьре хабарар агакъзавай, гуя туьрквери урусар кукварзава, Александрополь къачуьна, Кавказдин сардар яна къенва, Гъажи-Мегъамеда Гуниб къачуьна, туьрквери Тифлис элкьурна къуьна.

Округдин начальник Юзбашев хъсан инсан тир ада чаз мукъвал-мукъвал вичин патав Управлениедиз эвердай ва хабарриз яб тагун меслятдай. Куьре округда восстание къарагъайла чак гъаф къалабулух акатна. Чаз чи чилерал къази-къумухвиар сукулмиш жез кичлезвай. Чна Юзбашевавай Самур дере хуьн тлабзавай. Тахъайтла чун восстаниедиз экечайуниз мажбур жедай, вучиз лагъайтла чаз чи къвалер ва чилер дарбадагъна кланзавачир. Вири и вакъияр байрамдин вилик квай йикъара къиле физвай.

- Ви ата бубаяр вун хътинбур тушир! – лагъана заз Къази-Агъмеда базардал-майдандал гуьруьшмиш хъайи вахтунда.

- Ваз идалди вуч лугъуз кланзава? – хабар къуна за.

- Гъуррикай (кафиррикай) бахт жеда лагъана заз садрани ван хъайиди туш, - жаваб гана ада.

- Амма офицервилин тивар, девлет къачуналди гъурдиз (кафирдиз) масад ваъ, анжах вун буржлу я, - жаваб гана за.

- Чакай вуж гъахълу ятла, Аллагъди къимет гуда, - лагъана Къази-Агъмеда ва ам йигиндаказ парудай вичин гуьней терефдихъ рекъе гъатна.

Са шумуд йикъалай, нянин вахт алуькдалди, за патав Гъажи-Мурад, Къази-Агъмедан хва атана. Ада хабар гайивал, къе нянихъ бубадихъ совещание жеда ва зун анал чарасуз яз хъана кланда. Совещание вични къевелай чинебанди я ва гъар сада адан патахъай вичин уьмуьрдал жаваб гузва. Урусри а вахтунда чи гуьгъуьлрал къевелай гуьзчивалзавай. Зун Къази-Агъмедан къвализ гъахъайла, заз акурвал, Парпачеврин вири итимар яракъламиш хъанвай ва абур и чка хуьзвай. Мугъмарин къвале 15 дав агакъна инсанар авай. Абурни яракъламиш хъанвай ва вирида восстаниедин вакъийарикай ва туьркверин яракърин гъунардлувиликай важиблу хабарриз яб гузвай. Къил агъузна ацукънавай Къази-Агъмеда пел чухвазвай. Са тлимил вахтундилай къвализ Агъаширин атана.

- Заз чиз, вири къватл хъанва, - явашдаказ лагъана Къази-Агъмеда, - за квез виридаз къетген гъалар себеб яз меслят ийиз эвер ганава. Чна вирида гъазават малумарна кланда. Акси дуьшуьшда чун вацун гурлу ятара батмиш жеда.

- Чун вучиз батмиш жеда, - жаваб гана Агъаширина, - къвачерал мягъкембуровай вацайл экъачиз жеда.

- Чна къеле къачуна, урусар чукурна, власть жуван гъилериз къачуна, чакай азадбур хъана кланда. Чавай Дагъустандин халкъарин восстаниедикай, са диндал алай мусурманрин азиятрикай къерехда акъвазиз жедач. Куьн захъ галаз рази яни?, - хабар къуна Къази-Агъмеда.

- Рази я! – гъарайна вири терефрихъай, амма къватл хъанвайбурун са къадар пай киснавай. Агъаширина, Зулфийкарал ва Къази-Агъмедал гуьзчивалзавай зунни киснавай. За чи Совет чкайди гъиссна. Къази-Агъмед къарсатмиш хъанвайди малум жезвай. Ам къвачел къарагъна. Адан гуьгъуьнал амайбурни къарагъна.

- Туьрквер гиламад, лап гиламад инал жеда. Имам Гъажи-Мегъамеда ва адан гуьрметлу буба Гъажи-Абдурагъмана квез гъазаватдиз эверзава. Куь патав члехи халифдин векил атанва, зун адан гуьгъуьнлиз физва! – гафар лугъуналди, Къази-Агъмед, инанмишвилелди къил хкажна, къуншидал алай къвализ фена. Чак и хабарди къурху кутуна ва виридак юзун акатна. Вирида адетдинди тушир кар жеда лагъана гуьзетзавай. Агъаширина Султановаз вилелди ишара авуна, ада лагъайтла, къве гъилини гапурдин тумунал эцигуналди уьфт аладарна.

Са шумуд декъикадилай раклара къилел яру феске алай яшлу инсан пайда хъана. Адал къизилдал цванвай къацу мундир, къуьнерал къизилдин эполетар алай. Ада виридаз умуми салам гана. Чакай гъар садан патав атуналди,

ада къве гъилелдини чи гъилер чуькьуьзвай ва вилериз лап мукъувай килигуналди, са вуч ятлани лугъуьзвай. Масадбур хъиз, зунни ихътин рикел аламукъдай танишвилел гъейран хъанвай.

- Жанабияр, за квез ацукъун теклифзава, - лагъана ада туьрк члалал ва гъилин ишарадалди чаз ацукъдай чка къалурна. Чун ацукъна. Векилди туьркверин султандин чар ачухна ва къелиз башламишна. Ана са диндал алай лезгийриз урусриз акси восстаниедиз экъечлунин ва мусурманрин члехи уьлкведиз куьмек гунин эвер гун авай. Амай крарни гъа и жуьреда. Чаз султанан къул ва мугъур къалурна. Чун вири абурухъ инанмиш хъана. Вичин суьгъбетда ада чаз Аллагъдин ва Исламдин, чи къвалерин ва хайи мусурман чилин гуьрметдай восстаниедиз экъечлуниз эверзавай, халифан армия Дагъустандив агакъзавайдакани хабар гузвай. Явашдаказ хъуьруьналди, Шагъмарданова заз япал вич и гафарихъ инанмиш тежезвайди лагъана. Адан фикирдалди и кас туьрк ваъ, лакви я, вичин члални юхулвидинди я.

Чи арада маса обществойрин векиларни авай. Абуруз виликамаз Советдиз агун теклифнавай. Къватл хъанвайбурун члехи паюни гъазават истемешиззавай. Туьркди восстаниедин регъбервиле Къази-Агъмед хкъагъун теклифна ва адаз хандин титул (тивар) гана, гуя имам Гъажи-Мегъамеда адаз и кар патал хийирдин гаф лагъана. И кар акурла, анал зун къарагъна, «гъазават малумарайтла жеда, гъуррихъ (кафиррихъ) галаз дяве тухуз, регъбер хкъагъайтла жеда, амма хан хкъагъиз жедач. Самурдин лезгийрихъ, иллаки ахцегъвийрихъ садрани ханар, бегер хъайиди туш ва жематдин, гъаклини ата бубайрин адетралдини чахъ абур садрани авачир», лагъана за. Зи тереф Султанова, Къара-куьредай тир Шагъмардана, Агъаширина, рутулай тир Гъасанхана ва мискискави Абдулабека хвена. За къатлайвал, Къази-Агъмедан чинин ранг атлана ва ам къарсатмиш жез эгечина. Туьрк къвачерал къарагъна, къвачив чил яна ва гъарайна: «За квез члехи султандин, мусурманрин, Дагъустандин имам Гъажи-Мегъамедан ва адан гуьрметлу буба шейх Гъажи-Абдурагъман Согратлинскийдин тиварунихъай лугъуьза. Вуж мусурманар, чи дин патал ятла, низ Къази-Агъмедбег Самурдин лезгийрин хан хъана кланзаватла, низ урусриз пак гъазават малумариз кланзаватла, абур чахъ галаз ина амуькун лазим я. Вуж акси ятла, къуй вирида гуьрметзавай Къази-Агъмед хандин къвалай экъечина хъфирай».

Вири киснавай къизгъин декъика ала-тайла, Агъаширин явашдаказ вичин чкадилай хкаж хъана, собраниедал къватл хъанвайбуруз килигна ва са гафни талгъана экъечина. Заз чун гъаятда яна рекъиз гъаф кичлезвай. Адан гуьгъуьнал алаз Агъасибег, ахпа зун, зи гуьгъуьнал Шагъмардан, Гъасанхановрин къве сгха, мадни са вуж ятлани экъечина. Гъеле гъаятда амаз чаз цийи хандин адресдиз шадвилин тебрикрин гъарайрин ван хъизвай. Йиф мичиди тир. Рикелни гъа и жуьреда мичивал хъанвай. Захъ ахътин гъал авай хъи, гуя рикл ирид лагъай цавуз хкадариз гъазур я. Чун куьмедиз экъечинайла, Агъаширин балкларандал хкадарна хъфена. Ахпа заз чир хъайивал, ам урусрин патав къелелдиз фена. Амайбур чклана.

Йифен вахтунда зун секин хъана. Пакамахъ рагъ экъечидалди Къази-Агъмед ханди заз эверна ва фарахзарвиар акъудунин буйругъ гана. Им зулухъ хъайи кар я. Югъ циф алайди тир, куьлуь ва къайи марф къвазвай. Чавушдин сигналдалди яракъар тухуз жедай вири итимар куьмедиз экъечина ва тухумризни магъалриз килигна жергеда акъвазна, ахпа къеле галайвал еримиш хъана. Чи гъерекат акур урусри чаз тфенграй цай ва къве тупунай са шумуд залп гана. Завай зун тайинариз жезвачир, вучиз лагъайтла дестеяр чеб-чпивай къакъатнавай.

Чи арада гъеле регъберни авачир, амма инсанаруьгъдиз мягъкем ва къастунал клеви тир. Фарахзарвиариз подкоч эгъуьн тапшурмишна, зани къвалахриз регъбервал гузвай. Къази-Агъмеда са шумудра инсанар гъужум-

диз гадарна. И кардикди гъаф инсанар телеф хъана. Ханди, гъатта адан мукъва-къилийрини инсанриз гуьжар гузвай.

Авай гъал акурла йифиз зун катна, зи гуьгъуьналлаз вири фарахзарвиарни ва масабурни гъар сад санихъ чклана. Къази-Агъмедан гъалар лап пис хъана. Ада вичин чкадал хва Гъажи-Мурад туна, вич лагъайтла гъевчи десте галаз Къусар галай патахъ фена. Ада рекъе хуьрерай инсанарни къватлавай. Къусарда ам магълуб хъана ва амуькай инсанарни галаз Согратлдив катна. И вахтунда гъафбур телеф хъана. Чун хуьруьз восстание бамиш авурдалай къулухъ хтана. Са шумуд йикъалай зун урусри къуна ва ахпа Дербентдиз рекъе туна. Ина зун гъаф вахтунда амуька. Зун амаз Къази-Агъмед вагъшивилелди телефна. Ингъе и кар гъикл хъанатла:

Дербентдин комендантди чаз, са шумуд ахцегъвидиз, вичин патав эверна ва чавай вичи-вич малумарнавай хан Къази-Агъмедахъ галаз гуьруьшмиш жедай мумкинвал авайдакай хабар гана. Гуьруьш жедай ихтияр гайидалай къулухъ чун адан камерада хъана. Камерада чаз ада офицеррин чекмеяр миьхзаваз акуна. Ам яхун тир, чинани ранг авачир. Чун акуна хвеш хъайи ам милиз хъуьрена. Ингъе ада вуч лагъанатла: «Аллагъдин эмирдалди, къисметдиз гъа икл кланзава, пака зун и дуьньяда амуькдач. Гъеле къве югъ идалай вилик заз зун тарагъаждиз акъуддайди чир хъана. Идалай къулухъ за жува жув миьхидакъз хъун патал я незвач, я хъвазвач. Алескер, заз вун киникъикай къутармиш хъанваз аквазва. Агъаширин гъакъ тир, гъайиф хъи, ихътин баркаллу дагъви телеф хъана. Зи хци сабур хвенач, и кардай ам тахсирлу я. Ада гъавая заз акси яз женг члугуна. Адавай заз куьмек авунайтлани жедай эхир». За адаз им адан вичин батлувал я лагъана жаваб гана, амма и арада камерадиз аскерар гъахъна ва чун инай векидаказ акъудна, гуя чун иниз ихтияр авачиз атанва. Пакадин йикъан пакамахъ, рагъ экъечидайла, чаз Къырхляр-къапудин терефдихъ финин буйругъ гана. Инив агакъайла чаз яргъай хъиз тарагъаж акъвазнаваз акуна, къве терефдихъайни тфенгар гвай аскерар, ирид ва я муьжуьд касдикай ибарат лезгийрин десте. Абурун виридан гъилер къулухъ кутгуннавай.

Заз офицер Къази-Агъмедан патав фена адаз са вуч ятлани лагъайди акуна. Ахпа ада са сад тарагъаждиз акъудиз башламишна – сифте чи къази, эхиримжиди лагъайтла Къази-Агъмед. Ам йигиндиз тарагъаждин патав фена, ящикдал хкаж хъана ва цавуз килигиз са вуч ятлани лугъуьзвай. Адан къилел чувал вегъиз кланзавай, амма ада ам къилелди гадарна ва вуч ятлани лугъуз башламишна. Малум хъайивал, ада «Ясин» къелзавай. Цавуз акъудай ам юзун тийиз секиндаказ куьрс хъана. Ингъе гъа икл ада вичи вичин уьмуьр бегъемарна. Са шумуд йикъалай чун суьргуьнна. Зун, лагъайтла, Харьковдиз акъатна. Ина къуд йисуз хъайидалай, ва тахсирлу ийизвай са карни субут тахъайдалай къулухъ абур жуван хизандин патав Ахцегъиз рахъурна.

RS. 1877-йисан восстание-бунтар жедалди Самур округдин милициядин капитан тир Къази-Агъмедахъ къуд хва авай: Гъажи-Мурад, Мегъамед, Ибрагъим, Гъасан. Восстаниедилай къулухъ члехи хва Гъажи-Мурад, 25 йисан кар атлана, Сибирдиз суьргуьнна. Петербургда военный институт акъалтларна, баркаллу хъуси гвардияда къуллугъзавай ам гъа и вакъиярикиди Ахцегъиз хтана, буба бедбахтвиликай хкудиз алахъна. «Захъ са хва лап авачирдай хъуй», - атлай векъи жаваб акур адаз мад маса чара амуькнач: присяга члурна, вич бубадин гуьгъуьнлиз фена.

Мегъамед 15 йисан, Ибрагъим (шикилда) 10 йисан муддатда суьргуьнна. Москвадин университетда къелзавай Гъасан жавандаказ вичин ажалдикди къена, адан сур Согратлда ава. Къази-Агъмед вич лагъайтла, халкъдин азадвални аслу туширвал ва Ислам дин патал къарагъна телеф хъайи шагъид яз, Дербентда Къырхляррин сурара кучукнава

ВАН АБУНА

ШАРВИЛИДИН ЧІЕХИ МАЙДАН!

Юсиф САРКАРОВ,
гъевескар эколог, шикилчи.

«Ша чна «Шарвили» эпосдин суварин майдан дегисарин» ачух чар кІелайла, дуьз ва вахтунда къарагъарнавай и месэладик къуьн кутун патал, ингъе, за жуван гафни лугъуза. Белки, газетдин куьмекдалди кар вилик фин.

Лезгийрин игитвили «Шар-

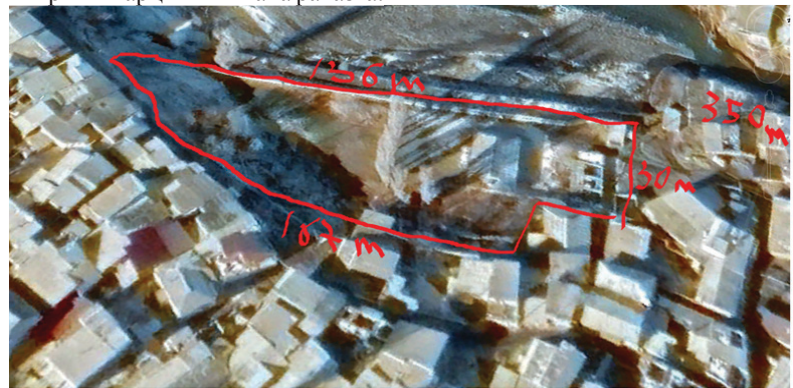
чка (периметрда 350, деринвал-перепад 4,5 метр тир ам квез спутникдин шикилдай аквазва) райцентрда, вичин рельефдиз килigna жеди, ишлемиш тийиз авай кьетГен участок я. Куьгъне Ахцегъ-рин гуьне ва къуза патарин юкъва авай анлай тамашуниз лайихлу пара чкаяр ачух жезва: чарх алай надир муькъвер, мисклинар, чуба-рукдин мукар хьиз, сад-садан ви-

вили» эпосдин суварин килин серенжемар (официальный пай, галла-концерт...) тухузвай чкадин патахтай пара ахцегъвийрин, районэгийрин, гьакІ мугъманрин рикІерик гьамиша секинсузвал ква. Вучиз лагъайта, сувар киле тухузвай 2000-йисалай инихъ чун бубайрин акъван куьгъне тушир сурариз, регъуь-гъая тахъана, кІур гуниз мажбур жезва ва и кар масабуровни ийиз тазва. И тату-гайвилигъ гьакъиндай инсанрин арада гъар жуьре ихтилатар ава. Чи бубайрин сурариз кІур гуз вугузва лугъуз, бязибур суварин тешкилат-чийрин тІварцІихъни хана рахазва.

нел куьрс хъанвай кІвалер (милли архитектурадин кьетГен ансамбль тир гьадазни дикъет гана, кьай-дадиз хкайтІа хъсан я), регъвер, вичин шагъвар ва аваз гвай вацІ... Гьакъикъатдани, ачух цавун кІаник квай амфитеатрдиз тешигъ анжах гъанал туькІуьрун лазим я Шарвилидин Чіехи майдан.

И гафар кхьин патал и муьк-вара шикил ягъун патал зун анал фена, лап рикІ тІар хъана хтана: гъа мягъледа яшамш жезвай бязи кьадирсуз инсанри чпин зирзибилар гадариз, анаг чиркинарзава, «свалкадиз» элкьурнава. Багъна

Гъавилияй ахцегъвийри суварин серенжемра йис-сандавай тІимил иштиракзава. Мисал патал, тахминан 2 агъзур касдив агакъна инсанри мискІинда ибадат ийизва. Им акІ лагъай чІал я хьи, малум тир себебдикди абур ва абурун хизанар я суварик къевзвач, я атайтІани, активни туш. И кардихъ маса себебни ава – жематдиз суварин сегъне саки аквазвач. Сегъне вине-да авайвилай абурвай къулайдиз ацукъна ял ягъиз, концертдикай лезет хкудиз жезвач.

Адалат тафаватлу яз Д.Шерифалиева теклифзавай

ИНФОРМАЦИЯ О ПРОВЕДЕНИИ НЕЗАВИСИМОЙ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА УСЛОВИЙ ОКАЗАНИЯ УСЛУГ ОРГАНИЗАЦИЯМИ СОЦИАЛЬНОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ ДАГЕСТАН В 2021 ГОДУ

В соответствии с Федеральным Законом от 5 декабря 2017 года № 392-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации по вопросам совершенствования проведения независимой оценки качества условий оказания услуг организациями в сфере культуры, охраны здоровья, образования, социального обслуживания и федеральными учреждениями медико-социальной экспертизы» и постановлением Правительства Республики Дагестан от 13 августа 2015 года № 239 «О независимой оценке качества оказания услуг организациями в сфере культуры, социального обслуживания, охраны здоровья и образования» Министерством труда и социального развития Республики Дагестан проводится работа по созданию условий для проведения независимой оценке качества условий оказания услуг организациями социального обслуживания.

Это является одной из форм общественного контроля и проводится в целях предоставления получателям социальных услуг информации о качестве условий оказания услуг организациями социального обслуживания, а также в целях повышения качества их деятельности.

Независимая оценка качества предусматривает оценку условий оказания услуг по таким общим критериям, как открытость и доступность информации об организации социального обслуживания; комфортность условий предоставления социальных услуг, в том числе время ожидания предоставления

услуг; доброжелательность, вежливость работников организации социального обслуживания; удовлетворенность качеством условий оказания услуг; а также доступность услуг для инвалидов.

Минтруд РД информирует граждан о возможности принять участие в 2021 году в независимой оценке качества и выразить свое мнение о качестве условий оказания услуг в сфере социального обслуживания РД, заполнив интерактивную анкету (оставить отзыв, пожелание) на официальном сайте Министерства труда и социального развития Республики Дагестан www.dagmintrud.ru

Сообщаем, что в целях оказания возможной помощи на официальном сайте Минтруда и соцразвития РД в разделе «Независимая система оценки качества» опубликованы Инструкция по заполнению анкеты для опроса получателей услуг о качестве условий оказания услуг организациями социального обслуживания и Инструкция по проведению оценки и размещению отзывов об организациях социальной сферы посетителями официального сайта общей информации государственных и муниципальных учреждениях www.bus.gov.ru в сети «Интернет».

В 2021 году решением Общественного совета при Министерстве труда и социального развития Республики Дагестан запланировано проведение независимой оценки качества в отношении 34 организаций социального обслуживания, перечень которых размещен на сайте bus.gov.ru и на официальном сайте Минтруда и соцразвития РД

(www.dagmintrud.ru)

На этапе проведения мониторинга будет осуществлен сбор, обобщение и анализ информации о качестве условий оказания услуг организациями социального обслуживания, в том числе посредством опроса получателей услуг (общественного мнения), анализа мнений экспертов и открытых источников информации.

После завершения данного этапа Общественным советом будет сформирован рейтинг организаций социального обслуживания, а также подготовлены рекомендации по улучшению качества работы организаций социального обслуживания.

С учетом рекомендаций Общественного совета по улучшению качества условий оказания услуг организаций социального обслуживания, утверждаются планы мероприятий по устранению нарушений, выявленных в ходе независимой оценки качества в 2021 году.

Следует отметить, что результаты независимой оценки качества с 2018 года представляются ежегодно на рассмотрение в Народное Собрание Республики Дагестан в форме публичного отчета Главы Республики Дагестан. По результатам рассмотрения данного отчета Народным Собранием принимается решение, содержащее рекомендации Главе Республики Дагестан по улучшению работы соответствующих организаций.

МИНИСТЕРСТВО ТРУДА И
СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ РД

ТИПЕРИКАЙ ДЕЛИЛАР

Алимри тестикъарнавайвал, типлер Чилел яшамш жез 70-80 миллион йисар я.

Антарктидадилай гъейри, типлер алемдин вири чкайра яшамш жезва.

Типлерин жуьреяр 220 далайни гзаф ава.

Виридалайни чіехи тІиб Евразиядин байкъуш я. И байкъушрин къакъанвал 75 сантиметрдив агакъзава, заланвал – 4,5 килограммдив, ахъайнавай луварин яръгивал – 1902 сантиметрдив.

Типлерин бязи жинсери балугърал гъуьрч ийида. Абуруз балугърин байкъушар лугъуза. И жуьредин типлер алай вахтунда саки терг хъунин сергъятдив агакънава.

Маса къушарилай тафаватлу яз, типлерин япариз хъсандиз ван къведа.

Типлеривай вилер инихъ-анихъ къекъуьриз жезвач, гъавилияй абур гзаф вахтара кыл юзурда.

Типлер ийфен къушар я. Амма бязибуру йикъан уьмуьр киле тухузва. Месела, лацу типлери йикъан береда гъуьрч ийизва.

Ийфиз гъуьрчез экъечІдай къушари чпин гъуьрчезиз кичІерар гун патал, муьквал-муьквал къати ванер акъудда.

Типлерин япар къведни сад хътин-бур туш. Абур, гъам кІалубдиз, еке-

гъвечІивилиз, гъамни алай чкадиз килигна, сад муькуьдалай тафаватлу жезва.

Чіехи байкъушри гъатта сикІерал, къабанринни миргерин шараграл гъужумзава.

Эркекбурулай диши типлер еке я.

Типлери куьгъуьррални гъужумзава. Чпин хъи ва къуватлу къармахрин куьмекдалди абур куьгъуьрдал алай цацар алудзава.

Бязи типлеривай яд галачиз са шумуд вацра дурум гуз жеза – абуроз чпи къазвай гъуьрчен иви бес жезва.

Бязи типлери йисан къене 1000 дав агакъна кьифер незва.

Маса бязи уьлквейра хъиз, Россиядани типлерин вири жуьреяр къанундалди гуьзчивилик кутунва (хуьзва).

ВНИМАНИЮ ГРАЖДАН

ГКУ РД ЦЗН в МО «Ахтынский район» доводит до сведения безработных и незанятых граждан района о том, что имеются вакантные рабочие места за пределами РД на предприятиях Костромской и Сахалинской областей, г.Санкт-Петербурга, ООО «ССК «Звезда» по специальностям: водитель, инженер, механики, бухгалтеры, маляры, кладовщики, казначей и так далее. Зарплата от 20000 до 110000 рублей.

ООО Галичский фанерный комбинат приглашает на работу инженера-технолога, мастера цеха, начальника цеха, специалистов, слесаря-сантехника и так далее. Зарплата от 23000 до 60000 рублей.

По всем возникающим вопросам обращаться в ГКУ РД ЦЗН в МО «Ахтынский район». Наш адрес: с.Ахты, ул. А.Байрамова, 4, тел: 55-65-17.

Райондин «Цийи дуьнья» газетдин редакциядин къуллугъчийри Дагъустандин халкъдин писатель рагъметлу Къияс Межидован хва, Дагъустандин фу чрадай промышленностдин министрдин виликан заместитель **МАРАТ МЕЖИДОВ** кечмиш хъуниз килигна адан хизандиз ва муьква-къилийриз, дериндай хажалат чІугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъмет хъурай вичиз!

Цийи дуьнья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
**368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.**

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.
Подписано в печать 14:00
Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1450 экз. Заказ № _____